

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 630/2013-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. M. Č., M., zastúpeného advokátkou Mgr. Z. J. P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P/43/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. M. Č. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. apríla 2013 doručená sťažnosť MUDr. M. Č. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P/43/2011 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 7. februára 2011 na okresnom súde návrh vo veci starostlivosti o maloleté dieťa, ktorým sa domáhal zrušenia zákazu styku a následnej úpravy styku s jeho maloletou dcérou. Sťažovateľ v sťažnosti podrobne opísal priebeh konania a osobitne poukázal na to, že napadnuté konanie pred okresným súdom patrí medzi tzv. privilegované konania, no napriek tomu trvá viac ako dva roky, pričom zatiaľ nebolo meritórne rozhodnuté a je zrejmé, že k tomu ani v blízkej dobe nedôjde. Podľa jeho názoru okresný súd síce vykonal pojednávania a iné procesné úkony, avšak konanie sa vyznačovalo i obdobiami nečinnosti a navyše, postup okresného súdu je neefektívny. Sťažovateľ ďalej dopĺňa, že stav právnej neistoty sa zásadne odstráni až právoplatným rozhodnutím súdu, k čomu zatiaľ nedošlo, keďže vo veci samej nebolo rozhodnuté ani súdom prvého stupňa.

3. Keďže sťažovateľ nebol spokojný s postupom okresného súdu v napadnutom konaní, 6. decembra 2011 podal predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Na jeho podanie reagovala podpredsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr/2026/11 z 3. januára 2012, ktorým čiastočne uznala dôvodnosť sťažnosti a konštatovala, že predmetné konanie v období od 30. mája 2011 do 10. októbra 2011 bolo poznačené prietahmi.

4. Sťažovateľ vyjadruje presvedčenie, že napriek podanej sťažnosti na prietahy predsedníčke okresného súdu konajúci súd v napadnutom konaní nezabezpečil taký procesný postup, ktorý by odstránil jeho stav právnej neistoty, čo má za následok porušenie jeho označených práv.

5. V petite sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd vyslovil, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základné právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní porušené bolo, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietahov, zaplatiť mu finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € a náhradu trov konania k rukám jeho advokátky.

6. Požadované finančné zadost'učinenie s'ťažovateľ odôvodnil tým, že neprimeranou dĺžkou konania a zbytočnými priet'ahmi spôsobenými neefektívnou činnosťou okresného súdu stráca reálnu možnosť právnymi prostriedkami a v primeranej lehote dosiahnuť rozhodnutie vo veci týkajúcej sa výkonu jeho rodičovských práv tak, aby mohol realizovať svoje základné rodičovské právo podieľať sa na výchove a starostlivosti o svoju dcéru a aby boli rešpektované a zachované aj práva maloletej dcéry na osobný kontakt a zachovanie vz'ahu k obidvom rodičom a na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov. Súčasne s'ťažovateľ finančné zadost'učinenie považuje za kompenzáciu nákladov spojených dĺžkou konania, ktoré sa počtom úkonov len zvyšujú, a za sankciu pre súd za jeho nečinnosť a neefektívny postup.

7. K ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila predsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr/462/2013 zo 14. júna 2013, v ktorom zhrnula doterajší priebeh konania a zdôraznila, že neskončenie predmetnej veci v lehote vyplývajúcej z § 176 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku spôsobili objektívne okolnosti, ktoré vplývali na dĺžku tohto súdneho konania. Predsedníčka okresného súdu taktiež uviedla, že priet'ahy v konaní spôsobili i samotní účastníci konania, a to nielen matka, resp. jej právny zástupca, ktorí opakovane žiadali o odročenie pojednávania, ale aj samotný s'ťažovateľ. Vo vyjadrení k ústavnej s'ťažnosti ďalej poukázala na mimoriadnu vyťaženosť a vysoký nápad vecí na okresnom súde a v neposlednom rade aj na skutkovú zložitost' danej veci vyžadujúcu si rozsiahle dokazovanie. Vzhľadom na naznačené preto podľa vyjadrenia predsedníčky okresného súdu nemožno hovoriť o zbytočných priet'ahoch a s'ťažnosť považuje za zjavne neopodstatnenú. Naostatok predsedníčka okresného súdu doplnením k vyjadreniu zo 4. júla 2013 uviedla, že vec bola meritórne skončená vyhlásením rozsudku na pojednávaní konanom 3. júla 2013.

8. Ústavný súd zaslal podanie predsedníčky okresného súdu k ústavnej s'ťažnosti zo 14. júna 2013 na vyjadrenie právnej zástupkyne s'ťažovateľa, ktorá k nemu zaujala stanovisko listom z 19. júla 2013. S'ťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne trvá na tom, že v konaní došlo k zbytočným priet'ahom a rozhodne sa nestotožňuje s argumentáciou predsedníčky okresného súdu, že by priet'ahy bolo možné pričítať na jeho

ťarchu. Súčasne poukazuje na to, že v zmysle stabilizovanej judikatúry ústavného súdu nemožno nadmernou zaťaženosťou všeobecného súdu ospravedlniť vzniknuté prietahy v konaní.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná. Vo vzťahu k základnému právu podľa ústavy a práva podľa dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (porovnaj I. ÚS 28/01, I. ÚS 257/08, I. ÚS 455/2010).

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

12. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom či rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (*mutatis mutandis* I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

14. Ústavný súd sa osobitne zamerl na preskúmanie opodstatnenosti sťažnosti sťažovateľa, keďže pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zjavná neopodstatnenosť sťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. III. ÚS 59/05, IV. ÚS 434/08), prípadne ak argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

15. Ústavný súd v súlade s už uvedeným vzal do úvahy niekoľko skutočností, v prvom rade sa zamerl na správanie samotného sťažovateľa a jeho vplyv na dĺžku

konania. Reagujúc na argumentáciu predsedníčky okresného súdu k ústavnej sťažnosti, podľa ktorej sťažovateľ prispel k prieťahom v konaní, pretože podal zmenu návrhu, a to až na pojednávaní, ktoré muselo byť z tohto dôvodu odročené, ďalej i preto, že namietal ustanoveného znalca a žiadal doplnenie znaleckej úlohy, ústavný súd uvádza, že označené úkony sú realizáciou procesných práv účastníka v konaní a nemôžu byť pričítané na jeho ťarchu. Taktiež je ústavnému súdu známe, že sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca sa nedostavili na nariadené pojednávanie 17. júna 2013, svoju neúčasť však náležite ospravedlnili a s prihliadnutím na celkový priebeh konania nemožno túto skutočnosť považovať za zásadnú pre vplyv na celkovú dĺžku konania. Správanie sťažovateľa možno hodnotiť ako aktívne a súčinné. Počet ním uskutočnených procesných úkonov vyplýval predovšetkým z potreby širšieho dokazovania. Taktiež nemožno akceptovať dôvody ako vyťaženosť zákonného sudcu či vysoký počet nevybavených vecí alebo nedostatočné personálne obsadenie súdu ako relevantný dôvod na odmietnutie sťažnosti.

16. Za rozhodujúcu skutočnosť však ústavný súd považoval skutkovú zložitosť veci, ktorej predmetom bola úprava styku otca s maloletým dieťaťom potom, ako jeho styk s dieťaťom bol zakázaný. Vec si vyžiadala vykonanie dôkazu znalcom, ale aj opakované konzultácie s rodičmi, prípadne aj s dieťaťom, v záujme obnovenia vzťahu otca s dieťaťom, na referáte poradensko-psychologických služieb, ktoré navrhol aj kolízny opatrovník maloletého dieťaťa. Znalecké dokazovanie pritom možno hodnotiť ako široké a náročné (znalec odpovedal celkovo na 19 otázok, navyše mu konajúci súd uznesením doplnil úlohy). V tomto smere treba prisvedčiť predsedníčke okresného súdu, že konania, ktorých predmetom je obnovenie zakázané styku rodiča s maloletým dieťaťom, bývajú v každom prípade skutkovo náročné, vyžadujú si podstatne dlhší čas na rozhodnutie vo veci, ako je čas potrebný v bežných súdnych konaniach týkajúcich sa maloletých detí. Tak tomu bolo i vo veci sťažovateľa.

17. K namietanej neefektívnej a nesústredenej činnosti okresného súdu ústavný súd uvádza, že priebeh napadnutého konania pred okresným súdom nebol síce celkom bez prieťahov (predovšetkým pred podaním sťažnosti predsedníčke okresného súdu, v období od 30. mája 2011 do 10. októbra 2011), v zásade však s prihliadnutím na okolnosti

prípade nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných prietáhov v konaní v takom rozsahu a intenzite, ktoré by si vyžadovali zásah ústavného súdu. Okresný súd vo veci konal plynulo, medzi jednotlivými úkonmi sa nevyskytli obdobia dlhšej nečinnosti a nadmernú početnosť pojednávanií aj ďalších procesných úkonov súdu treba posudzovať najmä vo vzťahu k uvedenej skutkovej zložitosti veci. Neprichádza preto podľa názoru ústavného súdu do úvahy, aby doterajší namietaný postup okresného súdu reálne znamenal možnosť kvalifikovať ho po prijatí návrhu na ďalšie konanie ako porušenie označených práv sťažovateľa. V tejto súvislosti ústavný súd podotýka, že z jeho stabilizovanej judikatúry vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 199/02, I. ÚS 38/04, I. ÚS 375/08). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie sťažovateľom označeného základného práva (I. ÚS 42/01, III. ÚS 59/05). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01).

18. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia. Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2013